DUDÁS MIKLÓS

Hortobágyi sas fészkelések és természetvédelmi vonatkozásaik

A Hortobágyi Nemzeti Park védelem alatt álló területrészein kiemelkedő szerepet kapnak a ragadozó madarak megtelepítését célzó intézkedések, így a műfészkek kihelyezése és a téli etetés. Ennek eredményeként már két sasfaj költését is megfigyelhettük, amely tény azonban számos súlyos problémát vetett fel. Alábbiakban a faunisztikai vonatkozások mellett ezekről is beszámolok.

A parlagi sas (Aquila heliaca) kóbor egyedeinek száma az utóbbi 4-5 évben ugrásszerűen megnőtt a Hortobágyon. Ami a megtelepedést illeti, először 1992-ben foglalt el egy műfészket egy immaturus pár. Költésük sikertelen volt (lásd Calandrella, 1994., VIII:1-2.). A következő két évben két helyen is történtek eredménytelen fészkelési kísérletek, ezeken a helyeken a madarak maguk építettek. 1995-ben ismét két helyen telepedtek meg. Egy subadult pár maga rakot friss fészket egy kis akácerdőben, s egy tojásukat kotlották is, azonban a gomba- és kamillagyűjtők gyakori zavarása miatt végül otthagyták. Egy másik, szintén immaturus pár műfészket foglalt el, de később eltűntek.

A történtekből azt a következtetést kell levonnunk, hogy még a védett területeken is csak a folyamatos őrzés (fészekfoglalástól, építéstől a fiókák kirepüléséig!) járhat megfelelő eredmények.

A réti sas (Haliaeetus albicilla) emberemlékezet óta nem költött a Hortobágyon. 1995-ben azután három helyen is észlelhettük a faj megtelepedését, eltérő eredménnyel. Mindegyik esetben műfészket foglaltak a párok, ám az egyiket emberi zavarás késztetett távozásra, míg egy

másikat kerecsensólymok (Falco cherrug) zavartak el. Eredményes költés egy tíz éve kihelyezett műfészekben történt, amelyet ezen idő alatt több ízben tataroztunk, legutoljára 1993-ban.

A pár 1994 december végén jelentkezett először, s a következő év februárjában már kotlott a tojó. A közvetlen közelben, húzódott az EPONA által kijelölt és használt lovastúra útvonal, emiatt hivatalosan felhívtuk az illetők figyelmét a szóban forgó terület elkerülésére. Ennek ellenére csak folyamatos jelenlétünk akadályozta meg a zaklatást, hiszen több alkalommal is közbe kellett lépnünk. Végül is fáradozásaink eredménnyel jártak, mert egy fióka szerencsésen kirepült. Mindezért köszönet illeti a Hortobágyi Természetvédelmi Egyesület tagjait és a HNP területkezelőit, akik a napi, folytonos őrzésben résztvettek, dacolva az időjárás szeszélyeivel. Fontos tényező a rendszeres téli etetés is, amely az itt telelő sasok kondícióját hivatott megőrizni.

További sikeres sas költések biztosítása érdekében ezúton is felhívjuk a természetet szeretők figyelmét, jelentkezzenek fészekőrzésre!